

تفکر انتقادی و ضرورت آن در کلاس‌های درس

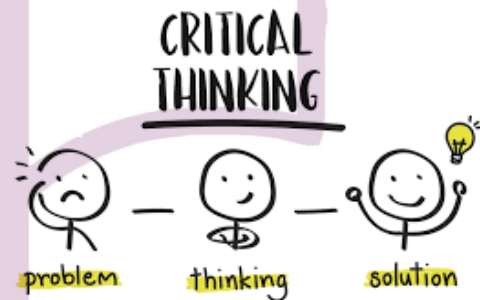

باشند. با این حال انجمن تفکر انتقادی که بنیان تفکر انتقادی و مستقر در ایالات متحده آمریکا است گزارش داده است که در حال حاضر، آموزش تفکر انتقادی در مدارس و دانشگاه‌ها به صورت موثری انجام نمی‌شود (۱).

در مورد آموزش تفکر انتقادی دو رویکرد عمده وجود دارد. رویکرد اول آن است که مهارت‌های تفکر انتقادی را مهارت‌های عمومی بدانیم که با آموزش آنها، فراگیر می‌تواند از آنها در شرایط گوناگون استفاده کند. رویکرد دیگر آن است که مهارت‌های تفکر انتقادی وابسته به زمینه تخصصی^۱ هستند و بایستی در زمینه‌ی دانش تخصصی موضوع آموزش داده شوند (۲) و همچنان امروزه متخصصان این حوزه، دو دسته تقسیم‌بندی با دو ویژگی برای آن قائل هستند: عمومی^۲، ویژگی محتوا^۳ و توافق صددرصدی بر روی این موضوع که مهارت‌های تفکر انتقادی دقیقاً کدام نوع فوق هستند وجود ندارد. اما تفکر جاری

یکی از مهارت‌هایی که باید در هر نظام آموزشی به فراگیران آموزش داده شود، مهارت اندیشیدن است. استاد باید بکوشد تا مهارت‌های تفکر و استدلال را به شاگردان خود بیاموزد و آنها را از سمت یادگیری طوطی وار مطالب، به تفکر سوق دهد و آنها را در یافتن راه حل مناسب که اساس یادگیری توأم با تفکر است آموزش دهد تا بتوانند این مهارت‌ها را نه تنها در درس گوناگون، که در موقعیت‌های مختلف زندگی استفاده کنند. به عبارتی دیگر، محور فعالیت‌های مراکز آموزشی باید آموختن اندیشیدن باشد نه آموزش اندیشه‌ها.

از جمله مهمترین مهارت‌های قرن ۲۱ که متون نیز تاکید زیادی بر آموزش موثر آن دارند، مهارت تفکر انتقادی است. مهارت تفکر انتقادی، مهارتی کلیدی برای موفقیت در هر حرفه است. در حالیکه مطالعات نشان داده است که فراگیران امروزی، در این زمینه با مشکلاتی مواجه هستند. مطالعات نشان داده‌اند که نسل هزاره باید در مورد مهارت‌های تفکر انتقادی به خوبی آموزش ببینند و معلمان و استادان هم نیاز دارند تا با شیوه‌های مختلف آموزش تفکر انتقادی آشنا

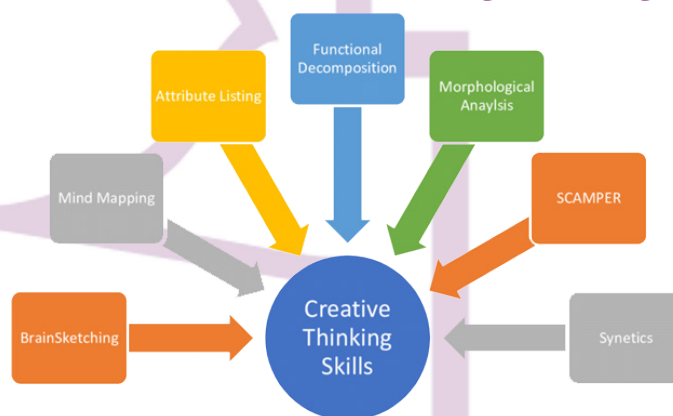
1- Domain specific
2- Generic
3- Content-Specific

References:

1. The Foundation For Critical Thinking [Internet]. Vol. 2018.
2. Council NR. Assessing 21st century skills: Summary of a workshop. National Academies Press; 2011.
3. Ten Dam G, Volman M. Critical thinking as a citizenship competence: teaching strategies. Learn Instr. 2004;14(4):359–79.
4. Abrami PC, Bernard RM, Borokhovski E, Waddington DI, Wade CA, Persson T. Strategies for teaching students to think critically: A meta-analysis. Rev Educ Res. 2015;85(2):275–314.
5. Gul RB, Boman JA. Concept mapping: A strategy for teaching and evaluation in nursing education. Nurse Educ Pract. 2006;6(4):199–206.
6. Zayapragassarazan Z, Menon V, Kar SS, Batmanabane G. Understanding Critical Thinking to Create Better Doctors. Online Submiss. 2016;1(3):9–13.
7. Tallent RJ, Barnes JJ. Think Bubbles and Socrates: Teaching Critical Thinking to Millennials in Public Relations Classes. Univers J Educ Res [Internet]. 2015 [cited 2020 May 9];3(7):435–41. 10.13189/ujer.2015.030702
8. Harasym PH, Tsai TC, Hemmati P. Current trends in developing medical students' critical thinking abilities. Kaohsiung J Med Sci. 2008;24(7):341–55.
9. Chan ZCY. A systematic review on critical thinking in medical education. Int J Adolesc Med Health. 2018;30(1).

در این مورد این است که تفکر انتقادی باید در زمینه موضوعات تخصصی تدریس شود و نه آنکه، آن را یک سری مهارت‌های عام در نظر بگیریم (۳). نتایج یک متاآنالیز در سال ۲۰۱۵ نشان داد روش‌هایی که مهارت‌های تفکر انتقادی را به صورت ادغام در محتوای تخصصی آموزش داده بودند، دارای اندازه اثر بالاتری نسبت به روش‌هایی بودند که به آموزش مهارت‌های تفکر انتقادی به عنوان مهارت‌های عمومی پرداخته بودند (۴). اما در هر صورت این مهارت‌ها، مهارت‌های قابل آموختن هستند و بایستی آموزش داده شوند. در سال‌های اخیر در آموزش پزشکی نیز تاکید زیادی بر روی فرایندهای تفکر در سطوح بالا می‌شود که برای مواجهه با چالش‌های در حال ظهور در آموزش پزشکی امری ضروری است.

روش‌های آموزش مهارت‌های تفکر انتقادی:

روش‌هایی که برای آموزش تفکر انتقادی ذکر شده‌اند عبارتند از پرسش و پاسخ، بحث و مباحثه، دیالوگ، آموزش در محیط کار واقعی، منتورشیپ (۴)، نقشه مفهومی (۵)، نوشتارهای مشارکتی، بارش افکار، برگه‌های یک دقیقه‌ای، یادگیری به شیوه حل مساله^۴، یادگیری مبتنی بر کار تیمی^۵، آموزش مبتنی بر مورد، بحث در پانل، یادگیری از هم‌تا، شبیه‌سازی (۶)، نوشتارهای بازاندیشی^۶ (۷)، و در پزشکی بیشتر به صورت پزشکی مبتنی بر شواهد و پروژه‌های تحقیقاتی (۸)، نقشه‌ی ذهنی، آموزش مبتنی بر مورد، نقد هم‌تایان، مباحثه، ارائه‌ی مورد، شبیه‌سازی، بحث آنلاین، آموزش‌های مبتنی بر وب، استفاده از ویدیوی دیجیتال و فیلم (۹).

شاپ

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
مدیر مسئول: آقای دکتر سید محمد موسوی میرزائی
سر دبیر: آقای دکتر فرشید عابدی
مدیر اجرایی: واحد کتاب و مجله (EDC)
نویسنده این شماره: خانم دکتر آفاق زارعی

- 4- Problem based learning (PBL)
- 5- Team based learning (TBL)
- 6- Reflection Writing